

Володимир Удовик,

докторант Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

ПРЕЗИДЕНТСЬКІ МУЗЕЇ В КРАЇНАХ СВІТУ: ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ТА ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ

У статті висвітлюються питання функціонування президентських музеїв у різних країнах світу, встановлення типових форм організації діяльності цих установ і впливу політичної та історичної традиції на формування музейних фондів. Президентські музеї являють собою інтегрований документальний ресурс як сукупність меморіальних музейних колекцій з архівними та бібліотечними фондами, що дає можливість відтворення періоду правління певного президента та забезпечує доступ до джерельної бази для дослідження його життя і діяльності, визначення його ролі у розвитку країни.

Ключові слова: президент, музей, політична історія, президентська бібліотека.

Інститут президентства – це суспільно-політичне явище, яке відображає не лише діяльність глави держави як вищої посадової особи в країні, а й цілу систему служб, яка забезпечує виконання функцій президента; комплекс нормативних документів, згідно з якими президент здійснює свої повноваження; вибори глави держави. Дослідження інституту президентства неможливо уявити без вивчення та аналізу всієї документальної спадщини, яка накопичилася за часи правління президентів та їх діяльності на політичній арені після залишення найвищої посади.

Від позиції президента на політичному олімпі країни та законодавчого закріплення за ним найважливіших повноважень залежать й кількісні показники документального масиву, який залишається після його діяльності, а також це впливає й на важливість окремого збереження та ґрунтового дослідження. Зокрема, визнання авторитету глави держави в суспільстві визначається побудовою пам'ятників і музейних меморіальних комплексів.

Просвітницька роль музеїв серед населення, на відміну від інших установ, визначається зоровим сприйняттям історичних експонатів та особистих речей президента. Крім того, світова практика організації музейних комплексів у резиденціях президентів або відтворення атмосфери його життя та діяльності у спеціальних приміщеннях дає додаткове

відчуття перенесення у відповідний історичний період. Враховуючи значення музейних установ як закладів збереження та популяризації матеріальної спадщини національної історії, актуальним є здійснення порівняльних досліджень функціонування музейних закладів у різних країнах, з метою пошуку шляхів підвищення ефективності діяльності вітчизняних музейних установ.

Метою цього дослідження є висвітлення особливості функціонування президентських музеїв у різних країнах світу, встановлення типових форм організації діяльності цих установ і впливу політичної та історичної традиції на формування музейних фондів.

Президентські музеї належать до установ історичного профілю, але все ж мають свою специфіку. Вони являють собою інтегрований документальний ресурс, тобто поєднання меморіальних музейних колекцій з архівними та бібліотечними фондами, що дає можливість відтворення періоду правління певного президента та джерельну базу для дослідження його життя і діяльності, а також визначення його ролі у розвитку країни. При цьому форми функціонування президентських музеїв різні, зокрема: президентські бібліотеки-музеї, меморіальні президентські центри, музеї у президентських палацах та адміністраціях, а також окремі колекції в історичних музеях, стосовно яких у ЗМІ вживається термін «президентський музей» (наприклад, Музей білоруської державності в Адміністрації Президента Республіки Білорусь, Музей Президента Туркменістану в Національному музею країни та ін.). У складі їх фондів представлено подарунки главі держави або речі, пов'язані з професійною діяльністю в контексті політичної історії.

Наукові розвідки з вивчення президентських музеїв з'являються, переважно, у контексті дослідження фондів історичних музеїв або діяльності президентських комплексів збереження документальної спадщини, типовими представниками яких є президентські бібліотеки-музеї в США. Ще в 1973 р. Д. О'Ніллі, колишній директор Президентської бібліотеки-музею Ф. Рузвельта, сформулював головні переваги створення окремих президентських бібліотек-музеїв, які попри деякі недоліки (обмеження доступу та малий темп опрацювання документів співробітниками), доводять правильність самої ідеї окремого збереження документальної спадщини президента. За Д. О'Ніллом, документи президентів як єдиний консолідований ресурс опинялася в одному місці при мінімальних втратах; цей комплекс документів ставав юридичною власністю уряду США з відкритим доступом для всіх дослідників на однакових умовах, і, нарешті, наявність музейної експозиції стала необхідною умовою для

популяризації ідеї президентства серед населення [5, с. 501]. Пізніше, Ш. Фосетт, помічник архівіста США з президентських бібліотек, розглядаючи перспективні напрями розвитку президентських документальних комплексів, виділила розвиток музейної та освітньої функцій у підвищенні історичної грамотності населення як одного із стратегічних напрямів діяльності цих установ [12]. Розкриваючи цінність музейних експонатів для візуального сприйняття процесу розвитку політичної історії, дослідники робили спробу компаративного аналізу інституцій різних країн. Так, Д. Пауерс порівнює функціонування президентських музеїв у США та Німеччині, вплив на їхню діяльність політичної історії та ментальності народу [18]. Вітчизняні дослідники приділили цій проблематиці увагу лише в рамках вивчення президентських бібліотек-музеїв США [5]. Отже, питання функціонування президентських музеїв у різних країнах світу, із врахуванням особливостей політичного режиму, національної самосвідомості та архівно-музейної традиції, на сьогодні залишається недостатньо дослідженим і потребує уваги фахівців з різних галузей знань.

У США спадщина президентів перейшла у федеральну власність наприкінці 30-х років ХХ ст. зі створенням Президентської бібліотеки-музею Ф. Рузвельта, фонди якої становили особисті документи та бібліотека президента, матеріали, створені під час його каденції, фотографії тощо. Президент також передав на зберігання до установи свої особисті речі та подарунки, отримані ним під час свого правління. До цієї події музеї президентів перебували у власності їх спадкоємців. Сьогодні президентські бібліотеки-музеї, які входять у структуру Національного архіву та Адміністрації документації США, являють собою комплекс державних і приватних архівних, музейних і бібліотечних фондів, хоча серед назв цих інституцій домінує назва «президентська бібліотека та музей», а на законодавчому рівні для цих установ закріплено єдину назву – «президентська бібліотека». При цьому архівна складова цих закладів є домінуючою, а музейна та бібліотечна – обслуговуюча, яка націлена на задоволення потреб фахівців, читачів і відвідувачів закладу. Крім того, музейні експозиції допомагають формуванню загального уявлення про розвиток держави періоду певного президента.

З-поміж президентських бібліотечних і музейних центрів США привертає увагу активним використанням сучасних інформаційних технологій музей Джорджа Буша-молодшого. Він відкрився у 2013 р. на території Південного методистського університету Техасу, тому в роботі музею переважають інформаційні технології. Так, відвідувачі мають

зможу переглянути більше 35 документальних фільмів, оглянути інтерактивні експозиції, ознайомитись з освітніми програмами та спробувати моделювання ситуації прийняття важливих державних рішень. Загалом бюджет будівництва бібліотеки-музею становив близько 250 млн дол., що зробило цей комплекс найдорожчим серед президентських бібліотек-музеїв. Політика цього музею спрямована на створення об'єктивної картини правління президента, тому в експозиції навіть не оминули й неприємні для Д. Буша події (наприклад, кидання черевиком під час прес-конференції в Іраці у 2008 р.) [6].

У країні також існують й приватні музейні комплекси президентів країни (А. Лінкольна, В. Вільсона, Р. Хейса та ін.). Зокрема Президентську бібліотеку та музей А. Лінкольна було відкрито 19 квітня 2005 р. у Спрінгфілді, штат Іллінойс, США. Про важливість цієї установи для американського суспільства говорить присутність на церемонії відкриття чинного президента Д. Буша, його дружини, майбутнього президента, а на той час сенатора, Б. Обами, а також близько 25 тис. гостей зі всього світу. Будівництво комплексу зайняло в чотири рази більше часу, ніж ішла Громадянська війна в США, провідну роль у якій відіграв А. Лінкольн. Планування майбутнього президентського комплексу розпочалось ще в 1990 р. Поряд з постійними та тимчасовими, інтерактивними та аудіовізуальними виставками в музеї проходять театралізовані вистави, відкриті лекції, присвячені особистості А. Лінкольна та його епосі. Це був перший президентський музейний заклад, який за два роки досяг показника відвідуваності в 1 млн, а на серпень 2012 р. – 3 млн відвідувачів [9].

У США, крім президентських бібліотек-музеїв, з 1965 р. функціонує недержавний Президентський музей і бібліотека лідерів, яка розташована в Одесі, штат Техас, де сталося вбивство президента Д. Кеннеді. Ця установа присвячена діяльності всіх президентів США та їх адміністрацій. У музеї зберігаються документальні матеріали, особисті речі, політичні карикатури президентів, віце-президентів, перших леді, кандидатів у президенти, а також лідерів Конфедеративних Штатів Америки (існувала під час Громадянської війни у США 1861–1865 рр.) [19].

Отже, типова форма організації збереження та популяризації документальної спадщини, зокрема й тривимірної, інституту президентства в США відрізняється створенням окремого комплексу, як правило, на батьківщині президента, бібліотеки та музею зі збереженням архівних документів. Такі установи були створені на честь кожного президента, що перебував при владі, починаючи з Г. Гувера. При цьому основні ідеї

з будівництва та визначення пріоритетних завдань висловлює сам президент, крім деяких винятків (наприклад, Д. Кеннеді).

Багато з країн із президентською формою правління брали за основу досвід організації та функціонування президентських бібліотек-музеїв США для збереження пам'яті про президентів, але в процесі створення враховували національну специфіку. Наприклад, китайський дослідник Ч. Лі, дослідивши історію створення та особливості організації президентських бібліотек-музеїв США, ще в 1991 р. рекомендував створення подібної інституції на Тайвані в структурі Національного архіву [15]. А вже через два десятки років ця ідея була втілена в життя, хоча й не зовсім у початковому вигляді. Так, у серпні 2014 р. був відкритий Меморіал президентської бібліотеки та музею Цзян Цзін-го, шостого президента Республіки Китай (Тайвань), який багато зробив для демократичного розвитку країни. Ця бібліотека-музей стала першою подібною установою на Далекому Сході. За американським зразком, до фондів Меморіалу передані особисті документи та матеріали, література про його життя та діяльність, а також предмети, які уособлюють епоху правління президента Цзян Цзін-го [14].

Водночас російські дослідники тривалий час вважали, що американський досвід збереження спадщини президента не підходить до російських реалій [10, с. 127]. Утім, нещодавно, у 2013 р., у Єкатеринбурзі був відкритий Президентський центр Б. М. Єльцина, інформаційні функції якого подібні до президентських бібліотек-музеїв США. Проте центр є, швидше, не музейною чи бібліотечною установою, а науково-дослідним інститутом з дослідження та популяризації діяльності першого президента РФ.

У Німеччині, на відміну від США, де окремого меморіального комплексу удостоювався кожен президент, починаючи з Г. Гувера, створення музеїв глави держави відбувалося з метою відзначення лише окремих особистостей, які відіграли значну роль у розвитку німецької нації. Ці установи не зберігають офіційні документи та матеріали, які перебувають у Федеральному архіві Німеччини. У країні під федеральною юрисдикцією функціонують п'ять музейних установ, дві з яких – музеї президентів, а інші – канцлерів Німеччини. Заснуванням окремих музеїв уряд Німеччини відзначив таких політичних діячів, як Отто фон Бісмарк, який, крім об'єднання Німеччини, заклав основи соціальної та політичної систем; Ф. Еберт, який став першим демократичним президентом і доклав зусиль до впровадження демократичних цінностей у німецьке суспільство; президент Т. Хейс – моральний авторитет західнонімецького суспільства

та батько німецької конституції 1949 р., К. Аденауер, який доклав зусиль до економічного зростання Західної Німеччини після руйнування в Другій світовій війні, та В. Брандт, який заклав основи взаємовідносин і взаєморозуміння між Сходом і Заходом Німеччини. Експонати цих музеїв через призму особистості лідера країни розкривають саме її політичну історію та розвиток відповідної політичної партії. На відміну від США, у німецьких музеях мало уваги приділено особистому життю політиків, висвітлені лише моменти, які мали безпосередній вплив на політичну або державну діяльність. За висновком Д. Пауерса, це результат впливу німецької ментальності на політичне життя [18].

Першим з німецьких музеїв видатних постатей став меморіальний комплекс Ф. Еберта. Відкритий у травні 1962 р. у невеличкому приміщенні в м. Гейдельберг (батьківщина Ф. Еберта), він був покликаний накопичувати та зберігати документальну спадщину Ф. Еберта та інформаційні ресурси, які б висвітлювали історію Німеччини та її роль на міжнародній арені в період правління першого демократичного президента. Поступово накопичуючи документи та матеріали, завдяки підтримці федерального уряду, приміщення меморіалу розширювалося і досягло на початок 1989 р. (річниця обрання Ф. Еберта президентом) 275 кв. м. Сьогодні меморіал складається з музею, бібліотеки та архіву. Музейні експонати представлені в постійній експозиції «Від керівника до рейхспрезидента (1871–1925)», розташованій у 10 залах. Бібліотека меморіалу нараховує більше 7500 книг і періодичних видань, в архіві зберігаються німецькі газети за період 1878–1945 рр., які висвітлюють не лише діяльність першого президента Німеччини, а й цінні матеріали для дослідження німецьких партійних організацій початку становлення демократичної держави в Німеччині.

Стосовно документальної спадщини французьких президентів, то вона розподілена по окремих інституціях: документи зберігаються в державному архіві, а особисті речі та подарунки – у музейних меморіальних закладах. Один з найбільших – це відкритий у 2008 р. Музей-меморіал Шарля де Голля у селищі Коломбе-ле-Дьоз-Егліз, де був похований цей видатний французький діяч. На церемонії відкриття були присутні президент Франції Н. Саркозі та канцлер Німеччини А. Меркель. Цій події посприяв Фонд Шарля де Голля, який інвестував у проект близько 14,5 млн євро. За задумом фундаторів, музей являє собою найсучасніший освітній та архівний центр. Експозиція складається з кількох частин, які присвячені ключовим подіям у житті французького президента: Друга світова війна, колонізація Алжиру, студентські рухи 1968 р.

Меморіал організовує серію лекцій та семінарів на тему розвитку ЗМІ в епоху цифрових технологій. Музей-меморіал приділяє велику увагу освітній функції – для студентів і школярів проводяться спеціалізовані екскурсії та читання, поширюються мультимедійні матеріали з історії життя та діяльності Шарля де Голля та історії Франції в епоху його правління (у фондах музею зберігається більше 20 год відеоматеріалів). На сайті меморіалу (memorial-charlesdegaulle.fr) виставлена для користувачів частина мультимедійних ресурсів з діяльності як самого музею та віртуальні екскурсії по експозиціях, так і публічні промови де Голля. Наприклад, найбільш відвідуваними є ресурси, пов'язані з участю де Голля в Другій світовій війні [11].

Другий за величиною та кількістю відвідувачів президентський музей Франції – Музей Ж. Ширака, який розташований у муніципалітеті Сарран департаменту Коррез у Франції, вирізняється серед решти тим, що був відкритий у 2000 р. самим Ж. Шираком ще під час першого терміну його перебування на посаді президента країни (1995–2002 рр.). В експозиціях музею виставлено більше 150 подарунків (особистих та офіційних) Ж. Шираку від політичних, громадських і мистецьких діячів Франції та країн світу, а всього у фондах музею понад 5000 тривимірних музейних експонатів і книжкових видань. Музей веде велику роботу з дитячими колективами. Для школярів і студентів влаштовують спеціалізовані виставки (колекція африканських масок, історія писемності, японська каліграфія тощо), до яких готуються лекційні матеріали, брошури та навчальні посібники з проблематики інституту президентства, державотворення, міжнародних відносин: «Франція та Німеччина: 1945–2007. Взаємовідносини?», «Навчальні замітки: владні установи» та ін. [13].

У Казахстані меморіальна та документальна спадщина президента розташована як у музейних, бібліотечних, так і архівних установах. Це Архів президента, Бібліотека першого президента Республіки Казахстан – лідера нації, Музей Першого Президента Республіки Казахстан та інші невеликі інституції. Музей розташований у першій резиденції Н. Назарбаєва в м. Астана і був відкритий для відвідувачів з 2004 р. Головна мета його створення – відображення процесів становлення та розвитку незалежного Казахстану через призму діяльності його першого президента. Оскільки з ім'ям Назарбаєва пов'язані всі головні події країни (незалежність, економічне зростання, світове визнання), то і політична історія в музейних експозиціях розкривається саме через діяльність президента та його особистого життя. Музей більше орієнтований не на висвітлення та реконструювання минулого, а на виховання

патріотизму, підвищення самосвідомості серед населення та формування іміджу держави серед іноземних відвідувачів [7]. З цією метою напрацювання музейних співробітників були включені в освітні електронні курси для молоді, зокрема «Астанатану», «Елбастану», «Школа лідерства», дискусійний клуб «Ақиқат». Фонди музею також використовуються при атестації вчителів історії освітніх закладів столиці Казахстану [8]. На 2014 р. музей відвідало більше 1 млн осіб, ще стільки ж мали змогу переглянути виїзні виставки в регіонах країни [4].

Президентську традицію США, у більшості випадків, наслідували країни Латинської Америки, але інститут президентства тут менш обмежений іншими гілками влади, що стало результатом історичних процесів у XVIII–XIX ст. І хоча президент є лідером нації або каудільо, водночас ці країни не перейняли історичну традицію США зі створення президентських бібліотек-музеїв чи окремих музеїв. У більшості країн президентська документальна спадщина представлена в історичних музеях, центральних державних архівах і бібліотеках. Спроба окремого збереження музейних колекцій президентської влади була здійснена в Аргентині, де функціонував Музей президентів – Каса Росада (Casa Rosada) з 1957 р. Він був розташований у президентському палаці поряд із сучасним Будинком уряду країни в Буенос-Айресі і представляв для відвідувачів історичну ретроспекцію розвитку інституту президентства за період від 1826 до 1976 р. За музейними правилами країни, матеріали президентів виставляли для відвідувачів не менше ніж через 30 років, після того як ті залишили посаду. До складу колекції увійшли портрети та інші зображення президентів, особисті речі, документи, відзнаки під час інавгурації, відеоматеріали тощо. Кожну президентську експозицію вінчало гасло його правління, тобто обрана цитата, яка висвітлює період президентства. Музей, як і весь палац, був оздоблений у рожеві тони. Ця палітра була обрана, як говорять історики, для примирення двох протилежних партій федералістів та унітаристів, які мали відповідно білий та червоний прапори [17]. Про популярність експозицій музею певною мірою свідчили періодичні крадіжки речей президентів (годинники, ручки, жезл тощо) [1]. У 2010 р., напередодні святкування 201-ї річниці Незалежності країни, уся колекція музею увійшла до складу нового сучасного історичного закладу – Музею Двохсотріччя (Museo del Bicentenario), при цьому більшість експонатів залишилися на своїх місцях [2].

Інший приклад – Меморіал Жуселіну Кубічека у Бразилії (<http://www.memorialjk.com.br>). Відкритий у 1981 р. меморіал присвячений засновнику нової столиці країни – Бразиліа. Саме цей факт, а також його

післяпрезидентська діяльність у відстоюванні демократичних цінностей, стали основою побудови меморіалу, у якому глава держави і був похований. У колекціях музею представлені особисті речі, документи, бібліотека президента, відзнаки та нагороди, а також документи, що стосуються розбудови столиці. Останнім часом, діяльність музею спрямована на залучення дитячої та молодіжної аудиторії [16].

В Україні меморіальних президентських музеїв поки ще не створено. Окрема спроба організувати музей першого Президента Л. Кравчука при Українському Народному Посольстві, головою фонду якого є Л. Кравчук, не набула свого розвитку. Разом з тим у Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського функціонує науково-дослідний підрозділ Фонд Президентів України, у складі якого є музейна колекція «Подарунки президентам України», яка відображає не лише зовнішньополітичну діяльність президентів, а й ставлення до його особистості громадян України. Музейна колекція є не просто зібранням документів, а свого роду об'ємною панорамою діяльності найвищих керівників України. Серед експонатів у фонді представлені подарунки президентам України з різних куточків світу: США, Великобританія, Італія, Іспанія, Аргентина, Литва, Естонія, Польща, Грузія, Казахстан, Таджикистан, країни Азії та Далекого Сходу тощо. Зазвичай як подарунок виступають предмети, що найбільшою мірою виражають національний колорит країни, або ж є символами міст, організацій, установ тощо. [3]. Водночас поряд з формуванням музейної та архівної колекцій, ФПУ проводить й науково-дослідну роботу з дослідження відображення діяльності президентської влади в Україні в українських і зарубіжних ЗМІ та висвітлення зарубіжного досвіду вирішення актуальних питань державного управління. Крім того, формується бібліотечний фонд друкованих видань з проблематики інституту президентства, державотворення та конституційного процесу в Україні та країнах світу.

Отже, у світі існують різні типові форми створення та функціонування президентських музейних установ, які формуються під впливом таких чинників, як форма державного правління, державний устрій, домінуюча у суспільстві ментальність. Найбільш поширеним у світі є американський досвід створення комплексу президентської бібліотеки-музею, який зберігає всю документальну спадщину кожного з президентів. Організація президентських музеїв у Німеччині мала на меті популяризацію політичної історії та внеску у розвиток демократичного суспільства лише найбільш видатних лідерів держави. У Франції, Казахстані президентські музеї почали формуватись і відкрилися для відвідувачів ще в часи

правління президентів, тому в організації їхньої діяльності домінує представлення ролі певного глави держави в історичних і політичних процесах. Нарешті, країни Латинської Америки репрезентують документальну пам'ять про президентів у контексті представлення всієї історії і виділяють лише найбільш авторитетних у суспільстві лідерів.

Загалом, президентські музеї були й залишаються джерелами пам'яті та пізнання історичної дійсності, а також візуальними уроками минулого. Президентські музеї допомагають у реконструкції політичної історії та сприяють її популяризації та пізнанню широкими верстами населення. І хоча вони не охоплюють увесь історичний процес, але певний період розглядають через життя та діяльність глави держави.

Література

1. В Аргентине ограбили президентский дворец Casa Rosada [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://comments.ua/politics/136662-V-Argentine-ograbili.html>. – Загл. с экрана.

2. В Аргентине появился Музей Двухсотлетия (Museo del Bicentenario) [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.buenolatina.ru/news.php?id=875>. – Загл. с экрана.

3. *Галаган Л.* Музейна колекція Фонду Президентів України / Л. Галаган // *Ми і Президент*. – 2010. – № 14. – С. 90–91.

4. *Кауметова И.* Около 1 миллиона человек посетило Музей Первого Президента за 10 лет [Електронний ресурс] / Индира Кауметова. – Режим доступа: <http://www.strategy2050.kz/ru/news/12349>. – Загл. с экрана.

5. *Левченко Л.* Архіви і архівна справа Сполучених Штатів Америки : історія та організація : [монографія] / Лариса Левченко. – Миколаїв : Іліон, 2013. – 1204 с., С. 501.

6. *Марченко М.* Интерактивные технологии в президентской библиотеке и музее [Електронний ресурс] / Мила Марченко. – Режим доступа: <http://digitalsignage.net.ua/ru/2014/01/interactive-technologies-in-the-presidential-library-and-museum>. – Загл. с экрана.

7. Музеи постсоветского пространства. Интервью с директором Музея Первого Президента Республики Казахстан А. С. Сагынгалы // *Современные проблемы сервиса и туризма*. – 2009. – № 2. – С. 40–45.

8. Музея первый юбилей [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.kazpravda.kz/articles/view/muzeya-pervii-ubilei>. – Загл. с экрана.

9. *Савёлова Н.* Time-Spending.com The Abraham Lincoln Presidential Museum (Президентский музей Авраама Линкольна) [Електронний

ресурс] / Наталья Савёлова. – Режим доступа: <http://time-spending.com/places/152363>. – Загл. с экрана.

10. *Старостин Е. В.* Зарубежное архивоведение: проблемы истории, теории и методологии / Е. В. Старостин. – Москва : Русский мир, 1997. – 332 с.

11. Discours de Charles de Gaulle [Electronic resource]. – Mode of access: <http://en.memorial-charlesdegaulle.fr/video.php?ThemaID=11&CatID=15>. – Title from the screen.

12. *Fawcett Sharon K.* Presidential Libraries: A View from the Center / Sharon K. Fawcett // *The Public Historian*. – 2006. – Vol. 28, No. 3. – P. 13–36.

13. Fiches et dossiers pédagogiques [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.museepresidentjchirac.fr/fr/f4_1.php. – Title from the screen.

14. Ground-breaking ceremony of OAC-designed CCK Chi-Hai Cultural Park held in August, 2014 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.officeforarchitecturalculture.com/news.html>. – Title from the screen.

15. *Lee Chang C.* American presidential libraries: A model for establishing presidential libraries in the Republic of China / Chang C. Lee // *Journal of Library and Information Science (USA/Taiwan)*. 1991. – N 17, (2). – P. 36–51.

16. Management and administration [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.memorialjk.com.br/english/?page_id=420. – Title from the screen.

17. Museo [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.casarosada.gov.ar/la-casa-rosada/museo>. – Title from the screen.

18. *Powers John C.* Visiting presidential and chancellor museums: an american perspective [Electronic resource] / John C. Powers. – Mode of access: <http://www.ghi-dc.org/files/publications/inhouse/ipm/033.pdf>. – Title from the screen.

19. The Presidential Museum and Leadership Library [Electronic resource]. – Mode of access: <http://thepresidentialmuseum.org>. – Title from the screen.

References

1. V Argentine ograbili prezidentskij dvorec Casa Rosada [In Argentina, robbed the presidential palace]. comments.ua. Retrieved from <http://comments.ua/politics/136662-V-Argentine-ograbili.html> [in Russian].

2. V Argentine pojavilsja Muzej Dvuhsotletija (Museo del Bicentenario) [In Argentina, there was Museum Bicentennial]. buenolatina.ru. Retrieved from <http://www.buenolatina.ru/news.php?id=875> [in Russian].

3. Halahan, L. (2010). Muzeina kolektsiia Fondu Prezydentiv Ukrainy [Museum Collection Fund Presidents of Ukraine]. *My i Prezydent – We and the President*, 14, 90–91 [in Ukrainian].

4. Kaumetova, I. Okolo 1 miliona chelovek posetilo Muzej Pervogo Prezidenta za 10 let [About 1 million people visit the Museum of the First President for 10 years]. strategy2050.kz. Retrieved from <http://www.strategy2050.kz/ru/news/12349> [in Russian].

5. Levchenko, L. (2013). Arkhivy i arkhivna sprava Spoluchenykh Shtativ Ameriky: istoriia ta orhanizatsiia [Archives and Information Science of the United States of America: History and organization]. Mykolaiv: Ilion [in Ukrainian].

6. Marchenko, M. (2014). Interaktivnye tehnologii v prezidentskoj biblioteke i muzee [Interactive technologies Presidential Library and Museum]. digitalsignage.net.ua. Retrieved from <http://digitalsignage.net.ua/ru/2014/01/interactive-technologies-in-the-presidential-library-and-museum> [in Russian].

7. Muzei postsovetskogo prostranstva. Interv'ju s direktorom Muzeja Pervogo Prezidenta Respubliki Kazahstan A. S. Sagyngali [Museums of the former Soviet Union. Interview with the director of the Museum of the First President of the Republic of Kazakhstan A. Sagyngali]. (2009). *Sovremennye problemy servisa i turizma – Modern problems of service and tourism* 2, 40–45 [in Russian].

8. Muzeja pervyj jubilej [Museum first anniversary]. kazpravda.kz. Retrieved from <http://www.kazpravda.kz/articles/view/muzeya-pervii-ubilei> [in Russian].

9. Savjolova, N. Time-Spending.com The Abraham Lincoln Presidential Museum. time-spending.com. Retrieved from <http://time-spending.com/places/152363> [in Russian].

10. Starostin, E. V. (1997). Zarubezhnoe arhivovedenie: problemy istorii, teorii i metodologi [Foreign archival: problems of history, theory and methodology]. Moscow: Russkij mir [in Russian].

11. Discours de Charles de Gaulle. memorial-charlesdegaulle.fr. Retrieved from <http://en.memorial-charlesdegaulle.fr/video.php?ThemaID=11&CatID=15>.

12. Fawcett, Sharon K. (2006). Presidential Libraries: A View from the Center. *The Public Historian*, Vol. 28, 3, 13–36.

13. Fiches et dossiers p̃dagogiques. www.museepresidentjchirac.fr. Retrieved from http://www.museepresidentjchirac.fr/fr/f4_1.php.

14. Ground-breaking ceremony of OAC-designed CCK Chi-Hai Cultural Park held in August, 2014. officeforarchitecturalculture.com. Retrieved from <http://www.officeforarchitecturalculture.com/news.html>.

15. Lee, Chang C. (1991). American presidential libraries: A model for establishing presidential libraries in the Republic of China. *Journal of Library and Information Science (USA/Taiwan)*, Vol. 17, (2), 36–51.

16. Management and administration. memorialjk.com.br. Retrieved from http://www.memorialjk.com.br/english/?page_id=420.

17. Museo. casarosada.gov.ar. Retrieved from <http://www.casarosada.gov.ar/la-casa-rosada/museo>.

18. Powers John C. Visiting presidential and chancellor museums: an american perspective. www.ghi-dc.org. Retrieved from <http://www.ghi-dc.org/files/publications/inhouse/ipm/033.pdf>.

19. The Presidential Museum and Leadership Library. thepresidentialmuseum.org. Retrieved from <http://thepresidentialmuseum.org>.

Стаття надійшла до редакції 02.04.2015.

Volodymyr Udovyyk

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

Presidential Museums Around the World: Features Organization and Forms of Creation

The article highlights the issues of the presidential museums around the world, the establishment of standard forms for these components and the impact of political and historical traditions in the formation of museum collections. Presidential museums are integrated documentary resource as a set of memorial museum collections with archival and library collections, which enables reconstruction of the reign of a certain president and provides access to source-based research for his life and work, to determine its role in the development of the country. This form of operation various presidential museums, such as: presidential libraries-museums, presidential memorial centers, museums in the presidential administration and palaces. Presidential museums contribute to the reconstruction of political history and its popularization and broad knowledge of sections of the population. Although they do not cover the entire historical process, but over a period considering the life and career of President.

Keywords: president, museum, political history, presidential library.

Владимир Удовик

Национальная библиотека Украины имени В. И. Вернадского

Президентские музеи в странах мира: особенности создания и формы деятельности

В статье освещаются вопросы функционирования президентских музеев в разных странах мира, установление типовых форм организации деятельности этих учреждений и влияния политической и исторической традиции на формирование музейных фондов. Президентские музеи представляют собой интегрированный

документальний ресурс – сочетание мемориальных музейных коллекций с архивными и библиотечными фондами, что дает возможность воспроизведения периода правления определенного президента и обеспечивает доступ к источниковедческой базе для исследования его жизни и деятельности, а также определения его роли в развитии страны. При этом формы функционирования президентских музеев разные, в частности: президентские библиотеки-музеи, мемориальные президентские центры, музеи в президентских дворцах и администрациях. Президентские музеи способствуют реконструкции политической истории и ее популяризации среди широких слоев населения. И хотя они не охватывают весь исторический процесс, но определенный период рассматривают через жизнь и деятельность главы государства.

Ключевые слова: президент, музей, политическая история, президентская библиотека.